

ČEBELJI PIKI

IVAN KRAJNC, MAREZIGE

Vrsto let je že minilo, odkar sem po železnici vozil čebele v Liko na žepik in jesensko reso. Ker sem bil železničar, sem imel priliko, da sem postavljaj čebele na železniške postaje. Neko leto sem skupaj z dvema železničarjema iz Zagreba imel čebele na postaji Lički Osik. Tisto leto je bilo obilo padavin in toplo vreme. Materina dušica in smiljka sta obilo medili, jesenska resa in na bližnjem hribu bujno rastoči beli žepik pa sa obetala najboljša.

Neke soparne sobote, okrog poldneva, je prileten kmet privezal svojega konja za pločevinasto streho mojega čebelnjaka. Ker se je konj otepal muh in obadov, je pri tem ropotala streha, zaradi česar so se čebele zelo vznemirile in iz vseh čebeljakov množično napadle oznojenega konja. S kosom pločevine je konj pobegnil za postajno zgradbo v močvirnato mlakužo in tam zaradi zadušitve poginil.

Okrog trinajste ure smo se pripeljali vsi trije čebelarji in takoj sklenili, da kmetu kupimo drugo kljuse. Poginulo žival je pospravil gospodar. Postajenačelnik je tudi zahteval, da čebele nemudoma odpeljemo. Načelnikovi ženi smo prinesli sadje, vino in grozdje, zato je ona posredovala, da so čebele lahko ostale in načelnik ni rekel nobene več.

Vlakovodja iz Zagreba, ki je bil doma iz Virja pri Ormožu, se je odpeljal v Karlovac in tam pri ciganih zelo poceni kupil mladega konjiča. Dogovoril se je, da ga bo ciganov sin odvedel na postajo Lički Osik in ga izročil načelniku.

Okrog polnoči je mladi mož prijezdil na cilj. Ker je čez nekaj minut s postaje odpeljal vlak proti Karlovcu, je konjiča hitro privezal k oknu na zadnjo stran postajne zgradbe, sam pa skočil na vlak in se odpeljal. O tem, da je pripeljal konja, pa ni obvestil nikogar. Uboga žival je bila tam privezana tri dni brez hrane in vode. Na srečo smo prišli čebelarji z družinami z namenom, da bi točili med. Našli smo na pol živo žrebe in ga izročili oškodovancu. Kmet je začel brez razloga jokati, načelnik postaje pa je zagnal vik in krik, da moramo takoj odstraniti s

postaje vse čebele. Ko se je kmetič le malo umiril, smo ugotovili, da joka od sreče, ker je dobil mladega konja. Poginula žival je bila namreč zelo stara.

Čebele imajo želo, da z njim zavračajo sovražnike. Njihov sovražnik je lahko tudi čebelar, če slabo ravna z njimi.

Kako pa naj ravna? Tudi tega se mora naučiti, kakor se mora naučiti vsega drugega dela pri čebelah. Previdno naj odpre panj, da čebele tega niti ne občutijo, po končanem delu pa naj ga zopet previdno zapre. Če se hočejo razburjati, jih malo »poboža« z malenkostjo dima; če ga je preveč, se prestrašeno umaknejo, a se navadno kmalu vrnejo. Čebelar mora skrbeti, da se vratca in okenca ne zatikajo. Če so okenca zamazana z zadelavino ali so se od vlage napela, si pomaga z dletom; zelo primerno je ameriško dleto ali prirezana lopatica, ki jo uporabljajo pleskarji.

Dima ne uporabljamo pogosto, dobro pa je, da z njim vsakokrat nakadimo čebele. Če se kaka družina že razburi, mi pa je ne pomirimo takoj, podivja in jo je potem težko pomiriti.

Dobro je, če ima čebelar občutek, da spozna, na kaj reagirajo njegove čebele. Tako se lahko izogne vsaki razburjenosti. Mnogo čebelarjev odklanja rokavice, ker preprečujejo stik med čebelami in čebelarjem. Čudovito je, kako si je pravi čebelar z leti v bistvu enak s svojimi čebelami.

Močne vonjave so čebelam zoprne, prav tako tudi duh po potu. Če imamo opravka s čebelami, odložimo vso nepotrebno obleko, da se ne potimo. Obleka naj ne bo le zračna, ampak tudi gladka. Blago, po katerem čebela ne more dobro lesti (npr. žamet), je neprimerno, ker draži čebele, da pikajo. Treba se je tudi tako obleči, da čebele ne morejo zaiti v obleko – v hlačnice, rokave in za ovratnik. Da ne lezejo v rokave, je dobro natakiniti kratke komolčnike. Hlačnice pa lahko povežemo, če nimajo zadrga ali zaponke. Če čebela zaide v obleko, večinoma v smrtnem strahu piči. S prepotenimi konji ne smemo v bližino čebelnjaka; čebele jih takoj, kot smo malo prej

videli, množično napadejo in jih neredko do smrti opikajo. Čebele posebno sovražijo koze in pse, in sicer zaradi njihovega vonja, pa tudi živali z mehkim krznom, in celo ljudi z dolgimi lasmi, posebno ženske. Zapletejo se v lase, kjer spuščajo nenavadne glasove, cvillijo. To je znak, s katerim kličejo svoje sestre na pomoč, te pa tudi takoj pridejo.

Če čebela piči, je važno, da želo takoj odstranimo iz kože, pri tem pa pazimo, da vsebine strupenega mešička ne stisnemo v rano. To delo najlažje opravimo z nohtom na kazalcu roke, ki naj bo v ta namen precej dolg. Čim dlje ostane želo v koži, tem večja je bolečina. Ko smo želo odstranili, hitro nekoliko podrgnemo z roko po rani. To omili bolečino. Razen tega lahko pik hladimo tako, da pokrijemo rano z mokro krpo; hladna zemlja ima enak uspeh, pa tudi sočnato listje, ki ga večkrat menjamo, se je obneslo. Ne smemo pa uporabljati listov črnega ribeza ker bi z njimi stopnjevali bolečino. Če drgnemo rano s kuhinjsko soljo ali kisom oz. očetno kislino ali glino, se večinoma ne pojavijo hujše otekline.

Konec dober, vse dobro. Edino staro kljuse je pri tej zgodbi izgubilo življenje. Kmetič je dobil mladega konja, mi smo izdatno točili, načelnikova žena je dobila bogato nagrado: lonce je izdatno napolnila z medom. Otroci so se gostili z grozdem in breskvami, le ponos »velikega šefa na malenoj stanici« je bil zelo prizadet, ker ga nismo ubogali. Ko smo pa zvečer spekli odojka, se napili rujnega vipavca in lepo zapeli, smo bili vsi z načelnikom vred srečni. Od tedaj smo imeli vsi trije čebelarji rezerviran najboljši in najbolj varen prostor za naše muhe.

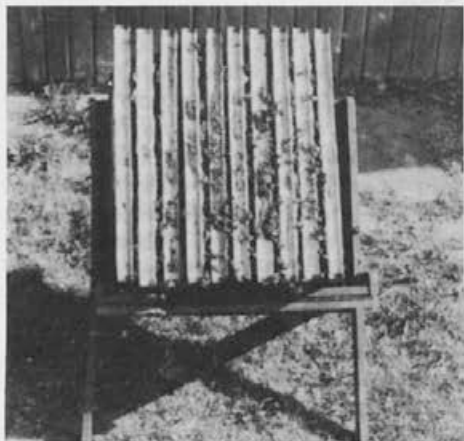
Mnogo jih meni, da čebele pač morajo pikati. Kdor je občutljiv, se lahko zavaruje s primerno obleko, ki pa navadno nič ne koristi, če čebelar ne postopa pravilno. Začetnik stori prav, če že od samega začetka pri čebelah dela brez zaščitne obleke in če je mogoče tudi brez kape. Tako se takoj priuči, da dela povsem mirno in varno, kar je pri opravljanju čebel zelo važno. Ali je končno res tako hudo, če ga v začetku čebele pikajo, da mora pri vsakem piku obupno zastokati? Človek mora včasih pre-

nesti še mnogo hujše bolečine. Veliko čebelarjev dela brez kape, uporabljajo jo kvečjemu takrat, kadar morajo delati v smeri čebeljega leta ali kadar se je raj usedel tako, da ga čebelar ne more ogrebsti, ne da bi čebele razdražil. Zaupati pa vam moram, da sam pri opravljanju čebel vedno nosim klobuk s pajčolanom, ki pa ga spustim le takrat, ko pri čebelah opazim očiten nemir. Tako sem vedno notranje miren, kar pomirja tudi čebele. Čebela po naravnem nagonu takoj opazi, ali se čebelar boji, zaradi česar tudi sama postane napadalna. Pravijo, da človeka izdajo žlezice. Te oddajajo poseben duh, ki daje živali pogum.

Navedeni ukrepi so potrebni večinoma le začetniku. Če smo bili že večkrat opikani, sčasoma postanemo imuni. Bolečino še komaj občutimo, otečemo pa sploh ne več.

Pri opravljanju v čebelnjaku ima čebelar dovolj možnosti, da se izogne pikom. Potrebna dela pred čebelnjakom naj opravi, ko čebele ne izletavajo več. Včasih mora iti ob čebelnjakovi fronti, to pa naj stori v oddaljenosti enega metra, sicer vznemiri stražarke pri žrelih. Če hoče čebele omesti s satov, naj jih najprej za kratek čas odloži na kozico, da se napijejo medu. Tudi v medišču lahko čebele z dimom pripravi do tega, da se napijejo medu, potem pa posamezne sate lahko jemlje iz panja.

Na dolgih voznjah se čebele včasih vznemirjajo. Da pa potem pri odpiranju žrel ne planejo divje iz panjev, je dobro, če žrela pred odhodom na pot zadelamo s krpo, mahom ali travo, tako da so nepropustni za svetlobo. Tako se čebele med vožnjo usmerijo od žrel k prezračevalnim napravam, zaradi česar pri odpiranju v žrelih ni čebel, ki bi se usule na čebelarja. Dobro je tudi čebele z vodo poškopiti skozi okenca. Čebele se preusmerijo k vodi, in ko odpirate, so bolj mirne. Ko žrelo odprete, pa na brado položite tlečo krpo. Krpo držite na bradi tako dolgo, dokler se ne začne vsaj del čebel vračati nazaj v panj. Če pa zaradi nepredvidenih vzrokov pripeljete na pasišče pozno in še pri visoki temperaturi, ne pomagata ne voda ne krpa: takrat je potrebno stisniti zobe ali protezo in korajžno hitro odpreti panje. Tekanje okrog vogalov

ali v koruzo položaj še poslabša. Pridejo pač trenutki, ko se pokaže, da ne more biti vsak čebelar. In prav je tako.

K mirnemu »sožitju« s čebelami lahko čebelar največkrat pripomore s tem, da si ne vzreja »vragov«. Z majhno nepazljivostjo pri opravljanju lahko začetnik in celo izkušen čebelar spremeni mirno družino v »vruga«, ki potem ostane taka celo poletje, spomladi pa je taka družina navadno zopet krotka.

Čebele se na kozici najprej napijejo medu, nato jih ometemo.

Iz tuje čebelarske literature

KOLIKO PROSTORA POTREBUJEMO ZA ZALEGO?

B. TESLA

Ali je za zalego potrebna dvojna naklada? Ob uporabi primerne opreme prav gotovo ne. Povsem zadostuje 10–satna LR naklada z devetimi dobrimi sati zalege, rešetko na podnici in z dvema mediščnima nastavkoma nad matično rešetko.

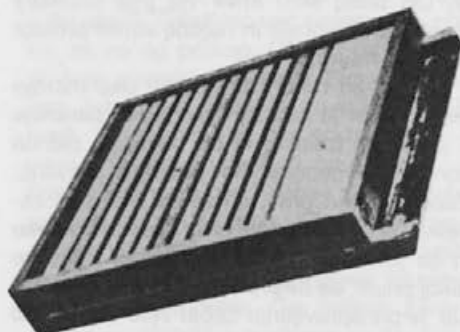
Pod rešetko na podnici (glej sliko) se zbirajo »odslužene« čebele delavke in ostale čebele, ki na ta način zmanjšajo gnečo ob zalegi, obenem pa tudi nagon po rojenju.

Pravočasno dodane mediščne naklade preprečujejo, da bi čebele zadelale sat za zalego z medom. Tako dobimo naklado izključno za zalego. Dober LR sat za zalego vsebuje okoli 6500 celic čebel–delavk. V idealnih pogojih bi devet LR satov vsebovalo 58500 celic čebel delavk.

V 24 urah matica zaleže, po podatkih nekaterih avtorjev, od 1500 do največ 1800 jajčec. Če vzamemo, da matica zaleže 1500 jajčec dnevno, bo v 23 dneh zalegla 34500 celic.

Po 23 dneh bodo celice ponovno prazne, saj jih bo zalega pričela zapuščati. Na ta način bo dobra matica od vseh 58500 celic

zalegla le 34500. Torej 24000 celic ne bo uporabljenih za vzrejo zalege. Kadar pa so mnoge celice zapolnjene z medom, cvetnim prahom in trotovinom, se pojavijo tudi nepravilnosti, kakršna je prazen prostor med satjem in spodnjo stranico sata. Če na podnico pod sat namestimo rešetko, pa praznega prostora ne bo, ker ga zapolni 10 cm širok sprednji del rešetke.

Podnica z leseno rešetko